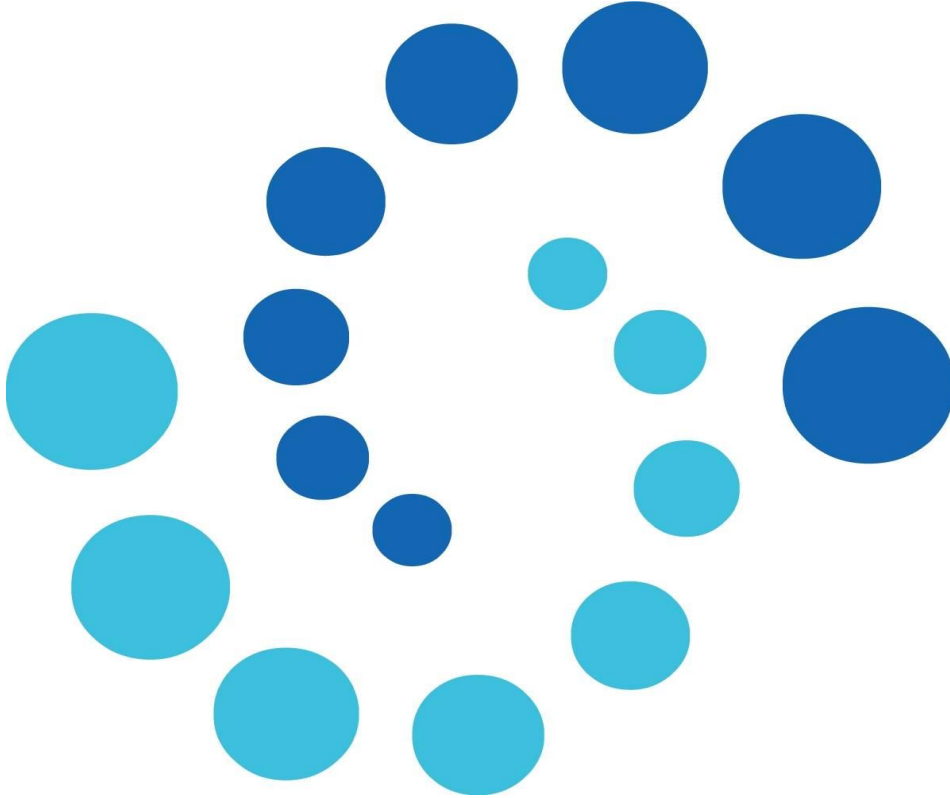

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

The Journal of Limitless Education and Research

Temmuz 2017
Cilt 2, Sayı 2

July 2017
Volume 2, Issue 2

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi
Temmuz 2017, Cilt 2, Sayı 2
The Journal of Limitless Education and Research
July 2017, Volume 2, Issue 2

Sahibi

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi,
Türkiye

Owner

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi,
Türkiye

Editör

Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın Üniversitesi, Türkiye

Editor in Chief

Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın Üniversitesi, Türkiye

Bölüm Editörleri

Dil Eğitimi

Dr. Süleyman Erkam SULAK
Dr. Serpil ÖZDEMİR

Language Education

Dr. Süleyman Erkam SULAK
Dr. Serpil ÖZDEMİR

Fen Eğitimi

Dr. Yılmaz KARA

Science Education

Dr. Yılmaz KARA

Matematik Eğitimi

Dr. Burçin GÖKKURT
Dr. Neslihan USTA

Mathematics Education

Dr. Burçin GÖKKURT
Dr. Neslihan USTA

Sosyal Bilgiler Eğitimi

Dr. Ayşegül TURAL

Social Studies Education

Dr. Ayşegül TURAL

Sınıf Eğitimi

Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI
Dr. Yasemin KUŞDEMİR

Primary Education

Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI
Dr. Yasemin KUŞDEMİR

Eğitim Bilimleri

Dr. Sema SULAK
Dr. Bilge SULAK AKYÜZ

Educational Sciences

Dr. Sema SULAK
Dr. Bilge SULAK AKYÜZ

Eğitim Teknolojisi

Dr. Ayşe Derya IŞIK

Educational Technology

Dr. Ayşe Derya IŞIK

Güzel Sanatlar Eğitimi

Dr. Seçil KARTOPU

Arts Education

Dr. Seçil KARTOPU

Dil Uzmanı

Dr. Serpil ÖZDEMİR

Philologist

Dr. Serpil ÖZDEMİR

Yabancı Dil Sorumlusu

Dr. Bilge SULAK AKYÜZ

Foreign Language Specialist

Dr. Bilge SULAK AKYÜZ

İletişim

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği
74100 BARTIN - TÜRKİYE
e-posta: editor@sead.com.tr

Contact

Limitless Education and Research Association
74100 BARTIN - TURKEY
e-mail: editor@sead.com.tr

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi (SEAD), yılda üç kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.

Journal of Limitless Education and Research (J-LERA) is an international refereed journal that is published three times a year.

Yazıların sorumluluğu, yazarlarına aittir.

The responsibility lies with the authors of papers.

INDEXLER

Kapak: Dr. Ayşe Derya IŞIK

Sınırless Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 2, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 2, Issue 2

Yayın Danışma Kurulu (Editorial Advisory Board)

- Prof. Dr. Ahmet ATAÇ, Manisa Celal Bayar University, Turkey
Prof. Dr. Ahmet SABAN, Konya Necmettin Erbakan University, Turkey
Prof. Dr. Ayfer KOCABAŐ, Dokuz Eylul University, Turkey
Prof. Dr. Bilgin Ünal İBRET, Kastamonu University, Turkey
Prof. Dr. Cemal TOSUN, Ankara University, Turkey
Prof. Dr. David HUNG National Institute of Education, Singapore
Prof. Dr. Douglas K. HARTMAN, Michigan State University, USA
Prof. Dr. Elza SEMEDLİ, Hazar University, Azerbaijan
Prof. Dr. Emine KOLAÇ, Anadolu University, Turkey
Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara University, Turkey
Prof. Dr. Firdevs KARAHAN, Sakarya University, Turkey
Prof. Dr. Gulheyran RAHIMOVA, Baku State University, Azerbaijan
Prof. Dr. Hayati AKYOL, Gazi University, Turkey
Prof. Dr. Hüseyin ALKAN, Dokuz Eylul University, Turkey
Prof. Dr. Kamil ÖZERK, Oslo University, Norway
Prof. Dr. M. Fatih TAŐAR, Gazi University, Turkey
Prof. Dr. Mehmet GÜLTEKİN, Anadolu University, Turkey
Prof. Dr. Nurettin ŐAHİN, Muęla Sıtkı Koçman University, Turkey
Prof. Dr. Ramazan SEVER, Giresun University, Turkey
Prof. Dr. Recai DOĞAN, Ankara University, Turkey
Prof. Dr. Rex STOCKTON, Indiana University, USA
Prof. Dr. Rolf GOLLOP, Zurich University, Switzerland
Prof. Dr. Safure BULUT, Middle East Technical University, Turkey
Prof. Dr. Salih ÇEPNİ, Uludaę University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Bahri ATA, Gazi University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Dana ROLINSON, The University of West Alabama, USA
Assoc. Prof. Dr. Demet GİRGİN, Balıkesir University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Emre ÜNAL, Ömer Halisdemir University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Erol DURAN, Uőak University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Fatih Çetin ÇETİNKAYA, Düzce University, Turkey

Assoc. Prof. Dr. Fatma Susar KIRMIZI, Pamukkale University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Fulya Topçuođlu ÜNAL, Dumlupınar University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Gizem SAYGILI, Süleyman Demirel University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Güliz AYDIN, Muđla Sıtkı Koçman University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. İbrahim COŞKUN, Trakya University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Joanna BLACK, University of Manitoba, Canada
Assoc. Prof. Dr. Jodene Goldenring FINE, Michigan State University, USA
Assoc. Prof. Dr. Kubilay YAZICI, Ömer Halis Demir University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Mehmet TURAN, Fırat University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Mehseti İSMAYİL, Azerbaijan State University, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Neşe TERTEMİZ, Gazi University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Nevin AKKAYA, Dokuz Eylül University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Nil DUBAN, Afyon Kocatepe University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Ođuzhan SEVİM, Atatürk University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Ruhan KARADAĐ, Adıyaman University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Sabri SİDEKLİ, Muđla Sıtkı Koçman University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Sean WIEBE, University of Prens Edward Island, Canada
Assoc. Prof. Dr. Selami YANGIN, Recep Tayyip Erdoğan University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Sevinç QASİMOVA, Baku State University, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Suzan CANHASİ, University of Prishtina, Kosovo
Assoc. Prof. Dr. Şengül Saime ANAGÜN, Eskişehir Osmangazi University, Turkey
Assoc. Prof. Dr. Tolga GÜYER, Gazi University, Turkey

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 2, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 2, Issue 2

Hakem Kurulu (Review Board)

- Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi
Doç. Dr. Gizem SAYGILI, Süleyman Demirel Üniversitesi
Doç. Dr. Sabri SİDEKLİ, Muđla Sıtkı Koçman Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Aysun Nüket ELÇİ, Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Ayşegül TURAL, Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bilge SULAK AKYÜZ, Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Burçin GÖKKURT ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Mahmud Esad ERKAYA, Çukurova Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Sema SULAK, Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serpil ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK, Bartın Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Yılmaz KARA, Bartın Üniversitesi

Değerli Okuyucular,

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisinin 3. sayısı ile karşınızdayız. Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği (SEAD) olarak yayınladığımız bu Derginin ana amacı eğitim alanına bilimsel ve uygulama yönüyle katkı sağlamaktır. Bunun için eğitimle ilgili teorik ve uygulamalı çalışmaları yayınlama, bilimsel bilgilerin alana aktarılmasını destekleme, yeni üretilen bilgilerin yayılmasına ortam hazırlama gibi çalışmalar önemli olmaktadır. Bu anlayıştan hareketle Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisinin amacı;

- *Eğitim alanında uluslararası düzeyde nitelikli yayınlar yapma,*
- *Eğitim alanını geliştirecek bilimsel araştırma ve çalışmalara öncelik verme,*
- *Eğitimde yeni yöntem ve teknikleri içeren bilimsel çalışmaların yayılmasını destekleme,*
- *Nitelikli yayınlarla eğitim biliminin gelişmesine ve niteliğinin artmasına katkı sağlama,*
- *Okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise, yükseköğretim ve yaygın eğitim kurumlarda eğitim-öğretim sürecinin geliştirilmesine yardım etme,*
- *Mesleğindeki yenilik ve gelişmeleri izleyen, çağdaş bilimin gerektirdiği ölçütlere uygun öğretmenler yetiştirmeye katkı sağlama,*
- *Bilimsel araştırmalarla öğretmenlerin mesleki gelişimini destekleme,*
- *Sınırsız eğitim ve araştırma hakkında öğrenci, okul ve öğretmenlere farkındalık kazandırma,*
- *Ülkemizde tarih, güzel sanatlar, kültür, çevre, doğal zenginliklerin gelişmesine katkı sağlayacak eğitim içerikli çalışmaları yayınlama,*

gibi sıralanmaktadır.

Yılda 3 sayı olarak yayınlanan Dergimiz çeşitli ulusal ve uluslararası düzeydeki indekslerde taranmaktadır. Bu sayıda eğitimle ilgili 6 bilimsel makale ve araştırmaya yer verilmiştir.

Dergimizin eğitim alanına katkıları getirmesini diliyoruz.

SINIRSIZ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 2, Sayı 2
The Journal of Limitless Education and Research, Volume 2, Issue 2

İÇİNDEKİLER

Makale Türü: Derleme

Firdevs GÜNEŞ

- Okumada Zihinsel Hazırlık ve Önemi
Mental Preparation and Its Importance in Reading 1 - 15

Makale Türü: Araştırma

Hakan SARAÇ

- 5e Öğrenme Modelinin Öğrencilerin Öğrenme Ürünlerine Etkisi: Meta Analiz Çalışması
The Effect of 5e Learning Model Usage on Students' Learning Outcomes: Meta-Analysis Study 16 - 49

Ali ÖZKAYA, Gökhan AKSU

- Matematik Başarısında Matematik Dersi ile İlgili Ön Bilgi ve Matematiğe Yönelik Tutumlar Arasındaki Doğrudan ve Dolaylı İlişkilerin İncelenmesi
Investigation of Direct and Indirect Relationships between Preliminary Information and Attitudes Related to the Math Success 50 - 69

Ayşe Derya IŞIK, Nazan DEMİR

- Sınıf Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi: Bartın Üniversitesi Örnekleme
Determination of Attitudes of Primary Teacher Candidates Toward Reading Habits: Bartın University Sample 70 - 85

Abdullah YEŞİLYURT

- Arap Dili Eğitimi Lisansüstü Öğrencilerinin Standart Arapça ve Arapça Diyaleklere İlişkin Algılarının Belirlenmesi: Bir Metafor Analizi Çalışması
Determination of the Arabic Language Education Post-graduate Students' Perceptions of Standart Arabic and Arabic Dialects: Example for Methapor Analysis 86 - 102

Makale Türü: Kitap Kriği

Hacı ÖZDEMİR

- Geliştiren Anne-Baba Kitap İncelemesi
Developing Parents Book Review 103 - 116

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi
Cilt 2, Sayı 2, 1 - 15
The Journal of Limitless Education and Research
Volume 2, Issue 2, 1 - 15

Gönderilme Tarihi: 17.05.2017

Kabul Tarihi: 05.06.2017

Okumada Zihinsel Hazırlık ve Önemi

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi, firdevs.gunes@gmial.com

Özet: Günümüzde okuma geleceğe yön veren en önemli araçtır. Okuma ile dil, zihinsel ve sosyal beceriler geliştirilmekte, bilgiye ulaşma, kullanma ve yeni bilgiler üretme daha kolay olmaktadır. Bu nedenle okuma etkinliklerine ağırlık verilmekte, bunların bilimsel yöntemlere uygun yürütülmesi için çalışılmaktadır. Yapılandırıcı yaklaşıma göre yeni bilgi öğrenilmeden önce, öğrencilerin ön bilgilerinin harekete geçirilmesi gerekmektedir. Çünkü yeni bilgiler, ön bilgilerin ışığında incelenmekte, anlaşılmakta ve zihinde yapılandırılmaktadır. Bu sürecin sağlıklı yürütülmesi için zihinsel hazırlık yapılmaktadır. Zihinsel hazırlık öğrencinin ön bilgilerini harekete geçirerek yeni konuya hazır olmasını sağlamaktadır. Bu amaçla okuma öncesi çeşitli sorular sorulmakta, metni gözden geçirme, içeriğini tahmin etme gibi çalışmalar yapılmaktadır. Zihinsel hazırlık okuyucunun dikkatini artırmakta, amaca yöneltmekte, okuma sürecini kontrol altına almasını sağlamaktadır. Okuma sürecinin bilinçli, planlı ve kontrollü sürdürülmesini sağlamaktadır. Bu nedenle okuma öncesi zihinsel hazırlık üzerinde önemle durulmaktadır. Bunun için ön bilgileri harekete geçirme, okuma amacını belirleme, metni gözden geçirme, tahmin etme, anahtar kelimelerle çalışma, okuma yöntem ve tekniklerini belirleme işlemleri yapılmaktadır. Bu işlemlerle öğrencilerin okuma, anlama ve aktif öğrenme becerileri geliştirilmeye çalışılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Okuma, Zihinsel hazırlık, Öğrenme.

Mental Preparation and Its Importance in Reading

Abstract: Today, reading is the most important tool to guide the future. By reading, language, mental and social skills are being developed, access, use and produce new information is being easier. For this reason, reading activities focused on, and it effort to carry out their conduct in accordance with scientific methods. According to constructivist approach, the prior students' knowledge needs to be activated before new information can be learned. Because new information is being studied, understood and structured in the light of prior knowledge. Mental preparation is carried out for the healthy execution of this process. Mental preparation ensures that the learners are ready for the new subject by actively prior their knowledge. For this purpose, various questions are asked before reading, studies are conducted such as reviewing the text, predicting the content. Mental preparation provides improving readers' attention, directing to aim and controlling the reading process the reader. It ensures that the reading process is carried out consciously, planned and controlled. For this reason, pre-reading mental preparation is emphasized. For this reason, operations are performed such as activating preliminary information, determining the purpose of reading, reviewing the text, predicting, working with keywords, determining reading methods and techniques. Through these processes, it is endeavoured that students' reading, comprehension and active learning skills are improved.

Keywords: Reading, Mental preparation, Learning.

1. Giriş

Okuma zihnimizi geliştiren etkinliklerin başında gelmektedir. Okuma sürecinde görme, algılama, kelimeleri tanıma, anlama, bilgileri seçme, bütünleştirme gibi bir dizi işlem yapılmaktadır. Bu süreçte alınan bilgiler işlenmekte, anlamı bulunmakta ve ön bilgilerle birleştirilerek zihnimize yerleştirilmektedir. Bu işlemler bireyin okuma, anlama, öğrenme, düşünme, sorgulama gibi dil, zihinsel ve sosyal becerilerini geliştirmektedir. Bu durum giderek iletişim kurma, sorun çözme, girişimcilik, yenilikçilik, yaratıcılık, bilgi üretme gibi becerileri etkilemektedir. Böylece okuma çeşitli bilgi, beceri ve tutumları öğrenmede anahtar durumunda olmakta, bireysel ve toplumsal gelişmeye doğrudan katkı sağlamaktadır.

Okuma uzun yıllar “yazının şifresini çözme” olarak ele alınmış, harfleri tanıma, birleştirme, kelimenin anlamını bulma, metinleri anlama, ana fikri belirleme gibi hiyerarşik işlemler üzerinde durulmuştur. Ardından “anlamın metin içinde” olduğu öne sürülmüş okuma ve metni inceleme yoluyla anlamın bulunacağı vurgulanmıştır. Anlamı bulmak için metindeki bilgileri inceleme, konusunu, ana fikrini bulma ve yorumlama gibi çalışmaların yapılması gerektiği belirtilmiştir. Okuyucunun metindeki anlamı balıkçının balık yakaladığı gibi yakalaması gerektiği ileri sürülmüştür. Böylece metin merkeze alınmış ve derinlemesine incelenmeye başlanmıştır. Metnin konusunu ve ana fikrini belirleme, içeriğini, karakterleri ve olayları inceleme gibi çalışmalara çok önem verilmiştir. Uzun yıllar bu uygulamalar sürdürülmüştür. Oysa günümüz eğitim anlayışına göre okuyucu metindeki anlamı yakalamak yerine ön bilgilerine dayalı olarak kendisi oluşturmaktadır. Bu süreçte okuyucu metindeki bilgilerle kendi ön bilgilerini kullanmaktadır.

Yapılandırıcı yaklaşıma göre öğrenme öğrencinin ön bilgileriyle yeni bilgileri bütünleştirerek yeni anlamlar oluşturduğu aktif bir süreçtir. Öğrenme sürecinde yeni bilgiler, ön bilgilere ve mevcut zihinsel yapıya dayalı olarak işlenmektedir. Bu nedenle öğrencinin ön bilgileri ve zihinsel yapısı öğrenme sürecinde belirleyici olmaktadır. Bir başka ifadeyle öğrenci mevcut bilgi birikimi ile zihinsel yapısını kullanmaktadır. Önceden oluşan bu zihinsel yapı yeterli, geçerli veya eksik olabilmektedir. Önceden öğrenilen bilgiler hatalı veya eksik olabilmektedir. Bu süreçte önemli olan öğrencinin ön bilgileriyle yeni bilgiler arasında ilişki kurarak, zihinsel yapısını yeniden düzenlemesidir. Bu düzenleme için düşünme, anlama, ilişkilendirme, sıralama, sorgulama, sınıflama, gibi çeşitli zihinsel işlemlerin yapılması gerekmektedir. Bu işlemlerle hem bilgiler hem de zihinsel yapı geliştirilmektedir. Yani zihinde yapılandırma, çeşitli işlemler sonucunda gerçekleşmektedir. Bu süreçte ön bilgilerle bütünleştirilmeyen ve zihinsel yapıya oturtulmayan bilgiler, ezberlenmiş bilgiler olmakta ve kısa süre sonra unutulmaktadır. Bu nedenle yeni bilgilerin zihinsel yapıya aktif biçimde yerleştirilmesi gerekmektedir. Öğrenme sürecinde öğrencinin aktif olması ve çeşitli etkinliklerle sürece aktif olarak katılması

öngörülmektedir. Bu amaçla öğrenme öncesinde öğrencinin zihnini hazırlama ve ön bilgilerini harekete geçirme işlemleri yapılmaktadır. Bu işlem okuma öncesinde de uygulanmaktadır. Okuma öncesinde okuyucunun ön bilgilerini harekete geçirmek ve zihinsel hazırlık yapmak önemli olmaktadır.

2. Zihinsel Hazırlık Nedir?

Okuma işlemine başlamadan önce iki tür hazırlık yapılmaktadır. Bunlar ön hazırlık ve zihinsel hazırlık olmaktadır. Ön hazırlık öğrencilerin okumaya başlamadan önce yaptığı genel hazırlıkları içermektedir. Bunlar öğrencinin okuyacağı metni seçmesi, kalem, kâğıt, not defteri gibi araç gereci hazırlaması, ışığı düzenlemesi, oturacağı yeri belirlemesi gibi çalışmaları içermektedir. Zihinsel hazırlık ise öğrencinin okumaya zihinsel olarak hazırlanmasıdır. Yapılandırıcı yaklaşıma göre metindeki bilgileri anlama ve öğrenmeyi kolaylaştırmak için okuma öncesi yapılan işlemlere zihinsel hazırlık denilmektedir. Bunlar ön bilgileri harekete geçirme, okuma amacını belirleme, metnin içeriğini tahmin etme, metni gözden geçirme gibi sıralanmaktadır. Etkili bir anlama ve aktif öğrenme için bu işlemler zorunlu görülmektedir (Giasson, 1995). Bunlar okuma sürecinde aktif öğrenme için gerekli görülmektedir.

Yapılandırıcı yaklaşıma göre aktif öğrenme bütün öğrenme etkinliklerinde merkezi bir rol oynamaktadır. Öğrenme sürecinde öğrencinin hem zihinsel hem de fiziksel olarak aktif olması öngörülmektedir (Labédie ve Amossé, 2001). Bir başka ifadeyle aktif öğrenme için zihinsel aktiflik ön plana alınmaktadır. Bu amaçla öğrencilere çeşitli sorular sorma, ilgi ve merak uyandırma, düşünme, kavramları açıklama gibi etkinlikler yapılmaktadır. Öğrencinin ön bilgileri harekete geçirilerek ve zihni aktifleştirilerek yeni bilgiler verilmektedir. Ardından ön bilgilerle yeni bilgiler arasında bağ kurma ve zihinde yapılandırma sürecinde de öğrencinin aktif olması için düşünme, sorgulama, sorun çözme gibi etkinlikler yapılmaktadır. Bu işlemler okuma etkinliklerinde de uygulanmaktadır.

Okuma sürecinde metinden alınan bilgilerin aktif olarak yapılandırılması için zihinsel hazırlık çalışmaları önemli olmaktadır. Bu hazırlık okuyucunun ilgi, merak ve motivasyonunu doğrudan etkilemektedir. Yeni bilgileri alma, işleme ve zihinde yapılandırma sürecinin niteliğini artırmaktadır. Ayrıca okuyucunun dikkatini artırmakta, amaca yöneltmekte, okuma sürecini kontrol altına almasını sağlamaktadır. Yani zihinsel hazırlık okuyucunun okuma sürecini bilinçli, planlı ve kontrollü sürdürmesini sağlamaktadır. Bu nedenle okuma öncesi zihinsel hazırlık çalışmalarına önem verilmektedir. Bu amaçla yapılacak çalışmalar aşağıda sıralanmaktadır.

1. *Ön bilgiler harekete geçirilmelidir.* Okuyucu ön bilgileri ışığında metindeki yeni bilgileri almakta ve zihninde yapılandırmaktadır. Zihinde yapılandırma işlemi, gözlerin arkasındaki bilgilerle gözün önündeki bilgilerin karşılaştırılması, önemli olanların seçilmesi, yorumlanması, birleştirilmesi

sonucu gerçekleşmektedir. Yani ön bilgilerle yeni bilgiler bütünleştirilmektedir. Bunun için çeşitli sorularla önbilgiler harekete geçirilmelidir.

2. *Okuma amacı belirlenmelidir.* Okuma rastgele değil belirli amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilmelidir. Okuma sırasında belirlenen amaçlara ulaşmaya çalışılmalı, okuma süreci kontrol edilmeli ve değerlendirilmelidir. Bu işlemler sonunda belirlenen amaç ile ulaşılan sonuçlar karşılaştırılmalı, okuma amacına ulaşma durumu değerlendirilmelidir (Crahay, 1999; Jay, 1996).

3. *Metni tanıma çalışmaları yapılmalıdır.* Öğrencilerin metnin ilk cümlesini, anahtar kelimeleri, kısa konuşmaları, tarihleri ve son cümleyi hızla okuyarak, resimleri gözden geçirerek metni tanımasını sağlanmalıdır. Bu çalışmalarla öğrencinin merakı artırılmalıdır (Güneş, 2015).

4. *Tahmin etme çalışmaları yapılmalıdır.* Tahmin etme, ön bilgilerden hareket ederek, metnin başlığından, görsellerden, anahtar kelimelerden yararlanarak, metin türüne, biçim ve görünüm özelliklerine dayanarak metnin içeriği hakkında hipotezler oluşturma işlemidir (Güneş, 2015). Böylece öğrencinin okuma sürecinde zihnen aktif olması sağlanmalıdır.

Görüldüğü gibi yapılandırıcı yaklaşıma göre okuma öncesi zihinsel hazırlık yapma çalışmaları önemli bir aşama olmakta ve bu süreçte çeşitli etkinlikler yapılmaktadır. Bu etkinliklerin amacı, içeriği ve süreci aşağıda sırasıyla açıklanmaktadır.

2.1. Ön Bilgileri Harekete Geçirme

Ön bilgi, bireyin zihninde mevcut olan bütün bilgi, beceri, tutum vb. denilmektedir. Bunlar bireyin dünya hakkındaki bilgileri, kişisel deneyimleri, düşünceleri, anıları, önceden öğrendikleri ve zihnine yerleştirdikleri gibi sıralanabilir. Ön bilgiler fiziksel, sosyal, dil, kavramsal, duygusal, dinsel gerçekler ve bunlar arasındaki ilişkileri içermektedir. Ön bilgileri harekete geçirme ise bireyin zihnindeki bilgileri hatırlama, aktifleştirme, kullanıma hazır hale getirme çalışmalarıdır. Bir başka ifadeyle metindeki yeni bilgileri işlemek için okuyucunun okuma öncesi zihnindeki mevcut bilgileri kullanıma hazır hale getirme işlemidir. Bu amaçla öğrencilere metnin konusuna ilişkin çeşitli sorular sorulmakta, okunacak metinle ve günlük yaşamla ilişkiler kurulmaktadır. Yapılandırıcı yaklaşıma göre yeni bilgi ve beceriler verilmeden önce öğrencilerin önceki bilgilerini hatırlaması sağlanmalıdır. Bu işlem derste öğretmen, serbest okumada öğrenci tarafından bizzat yapılmaktadır.

Okuma öncesinde okunacak metinle ilgili ön bilgileri harekete geçirme çalışmaları öğrencinin önceden bildiği bilgilere dayanmaktadır. Yapılandırıcı yaklaşıma göre yeni bilgi ve beceriler verilmeden önce, öğrencilerin ön bilgilerini hatırlaması sağlanmalıdır. Ön bilgiler kullanıma hazır duruma getirildikten sonra yeni öğrenmelere geçilmeli, eski ve yeni öğrenmeler arasında ilişkiler kurularak, anlamlı öğrenme sağlanmalıdır. Bu süreçte zihinsel şema harekete geçirilmekte, yeni bilgilerle

genişletilmekte ya da tamamen bu konu ile ilgili yeni bir şema oluşturulmaktadır. Bu amaçla sorulacak soruların öğrencilerin;

- Ön bilgilerini hatırlatarak harekete geçirmesine,
- Konuya dikkat çekmesine,
- İlgi ve merak oluşturmaya,
- Günlük hayatla yaşadıkları arasında çağrışım yapmasına,
- Konuya yönlendirici ve hazırlayıcı olmasına dikkat edilmelidir (Güneş, 2013).

Ön bilgilerin harekete geçirilmesi bir metnin daha kolay okunmasını ve anlaşılmasını getirmektedir. Genellikle yeni bir konuyu işlemeden, bir metni okumadan, yeni bir etkinliğe, temaya veya üniteye başlamadan önce gerçekleştirilmektedir. İşlenecek metnin konusuna ilişkin çeşitli sorular sorulmakta ve yaptırılacak çalışmalarla günlük yaşam arasında ilişkiler kurulmaktadır. Ön bilgileri harekete geçirmek için yapılacak çalışmalardan bazıları şöyledir:

a. Bir Metni Okuma Öncesi: Bir metni okumadan önce önbilgileri harekete geçirmek için aşağıdaki işlemler yapılmaktadır.

1. Soru sorma: Metni okumadan önce öğrencilere metnin içeriği, konusu vb. hakkında çeşitli sorular hazırlanır ve sorulur. Bu sorular;

- Daha önceden bu konuda bir film ya da bir yayın izlediniz mi?
- Bu konuda bir kitap okudunuz mu?
- Bu konuda ne biliyorsunuz?
- Çevrenizde böyle bir olay yaşadınız mı? gibi olmalıdır.

Öğrencilerin konu hakkında bildiklerini tartışmaları ve özgün bir fikir bularak sınıfa sunmaları istenir. Sınıfta ortaya çıkan düşüncelerin düzenlenmesi ve bütünleştirilmesi yapılır. Bu işlem için çalışma kâğıtlarından da yararlanılabilir. Çalışma kâğıdına “Bildiklerim” başlığı altına yazmaları istenir.

2. Metnin başlığı ve birinci paragrafını okuma: İlgili yerleri okuduktan sonra öğrencilerin aşağıdaki soruları cevaplandırmaları istenir.

- Size göre, metnin ana kahramanı ne yapacak?
- Benzer durumlarda siz ne yaptınız? Niçin?
- Size göre, bu metinde ne tür bilgiler anlatılmaktadır?

3. Metnin ilk sayfasından bir kaç cümle okuma: Okunan cümlelerin ana fikri yansıtmasına dikkat edilmelidir. Ardından metni tanıtan bir kaç anahtar kelime okunmalıdır. Öğrencilerin aşağıdaki sorulara cevap vermeleri istenir.

- Bu başlık? Bu cümle? Bu kelime?
- Size neleri düşündürüyor?
- Ne hatırlatıyor?
- Neleri çağrıştırıyor?

Öğrencilere arkadaşlarıyla veya gruplarıyla tartışmaları için bir kaç dakika verilir. Düşüncelerini sınıfa sunmaları istenir. Sınıfta ortaya çıkan düşüncelerin düzenlenmesi ve bütünleştirilmesi yapılır.

b. Konu veya Temaya Başlama Öncesi: Öğrencilerin konu veya temaya dikkatlerini çekme ya da düşüncelerini harekete geçirme işlemi yapılır.

1. *Soru sorma:* Konu hakkında öğrencilerin ne bildikleri, hangi deneyimlerinin olduğu, ne hatırladıkları sorulur. Sınıfta birlikte bulunan bilgiler, düşünceler ve kavramlar düzenlenir.

2. *Metni sunma:* Öğrencilerin ön bilgileri ile bağ kurmak için metinden sorular biçiminde bir sunu hazırlanır. Bu sunu metnin tartışılmasına, anlaşılmasına yarayacak kelimeleri, temel düşünceleri içermeli, metnin konularını birleştirecek ve belirginleştirecek biçimde olmalıdır.

Öğrencilerin ilgisini çekmek için sunu büyük bir heyecanla yapılır. İçlerinden birine bir soru sorulur, öğrenciler tartışmaya ve sorgulamaya yönlendirilir. Bu tartışmada söz konusu kelimeleri, deneyimlerini ve bilgilerini kullanmaları istenir. Böylece kendi deneyimleri ile bağ kurarak bu konuları ve kavramları içselleştirirler. Bu tartışma meraklarını harekete geçirerek büyük bir ilgiyle ve istekle okumalarını sağlayacaktır. Çünkü hakkında epeyce yaratıcı fikirler oluşturdukları metnin aslını görmek isteyeceklerdir (Adams, Davister ve Denyer, 1998; Giasson 1997, 1996; Giasson ve Saint-Laurent, 2004; Vanderheyde, 1999).

2.2. Amaç Belirleme

Zihinsel hazırlık sürecinin ikinci aşaması amaç belirleme olmaktadır. Öğrencilerin okuma amaçlarını belirlemelerine yönelik çalışmaları kapsamaktadır. Yapılandırıcı yaklaşıma göre okuma işlemi rastgele değil belirli bir amaca yönelik olmalıdır. Bunun için öğrencilere etkinlikler öncesinde amaç belirme çalışmaları yaptırılmalıdır. Öğrencinin amacını belirlemesi, öğrenme sürecini denetim altına almasını, buna uygun yöntem ve teknikleri belirlemesini getirmektedir. Ayrıca etkinliklere dikkatini yoğunlaştırmasını ve konuya hâkim olmasını da sağlamaktadır. Amaç belirlemede öğrencilere;

- Bu metni niçin okuyorsunuz?
- Bu metni okumak size neler kazandırabilir?
- Bu metinde neler öğreneceğinizi düşünüyorsunuz?
- Metni okuduktan sonra kendinizde farklılık göreceğinize inanıyor musunuz?

gibi çeşitli sorular sorulabilir.

Amaç belirleme sırasında öğrencilerin ulaşılabilir, gerçekçi ve yaşantısıyla uyumlu amaçlar belirlemelerine dikkat edilmelidir. Ayrıca;

- Amaçları sözlü ve yazılı ifade etme,
- Belirlediği amaca nasıl ulaşabileceğini planlama,
- Amacına uygun yöntem ve teknikleri belirleme,
- Amacın gerçekleşmesi için yeterli süreyi belirleme,
- Amaca ulaşmakta karşılaşılabilecek zorlukları belirleme,

gibi durumlar da gözlenmelidir. Öğrenciler amaç belirlemede zorlanıyorsa onlara yardımcı olunmalıdır (Güneş, 2013).

Öğrencilerin amaçları eğlenmek, bilgilenmek, yeni ve ilginç olaylar öğrenmek, metnin içeriğini merak etmek, bir konuda bilgi vermek, ikna etmek, derste başarılı olmak vb. olabilir. Öğrencilerin belirledikleri amaçlar eleştirilmemelidir. Amaç belirlemede olabildiğince farklı görüşlere yer verilmeli ve bunlara saygı duyulmalıdır (Lachapelle, 2001; Saskatchewan, 2000, 2001).

2.3. Metni Gözden Geçirme

Metni gözden geçirme, metni genel olarak tanımak, içeriğini ve oluşturulma biçimini belirlemek için metnin belirli yerlerini okumaya denilmektedir. Bu amaçla metnin ana başlıkları, alt başlıkları, metnin ilk cümlesi, anahtar kelimeleri, kısa konuşmaları, tarihleri, kalın karakterli yazılara, şekillere, son cümleye bakılarak, resimler gözden geçirilerek metni tanıma etkinlikleri yapılmaktadır. Bu çalışmalar metnin türü, konusu hakkında ipuçları vermektedir. Öğrencilerin merakını uyandırmakta ve dikkatlerini metne yoğunlaştırmalarını sağlamaktadır (Güneş, 2013).

Gözden geçirme işleminde belirlenen okuma amacı çerçevesinde metinde dikkatli bir inceleme yapılmaktadır. Okunan metin çok kolay ve okuyucunun bildiği konuyu içeriyorsa bu işlemle yeterince bilgi edinilmektedir. Metni gözden geçirme işlemi sadece zihinsel hazırlık için değil, metinden genel bir görüş edinmek, temel bilgileri genişletmek, soruları cevaplandırmak, metnin ilginç bölümlerini seçmek, metnin okumaya değer olup olmadığını belirlemek amacıyla da uygulanmaktadır. Bu uygulama sonrasında okuyucu metni okuma veya okumama karar verebilir.

Bu işlem bir bilginin metinde tesadüfen verilmediğini, verici ile alıcı arasında bilgi akışını kolaylaştırmak için metnin mantıklı biçimde düzenlediğini göstermek için de uygulanmaktadır. Bu işlem metindeki bilgileri kolayca izlemeyi sağlar. Çünkü metindeki bilgilerin nasıl düzenlendiğini bilmek, bunları kolay izlemeyi getirir. Metindeki bilgileri bilinçli olarak izlemek ise bilgilerin zihinde

yerleştirilmesini kolaylaştırır. Ayrıca bu işlem metindeki temel düşünceleri ayırt etmeye ve anlamların ayrıntılarını keşfetmeye yardım etmektedir.

Yazarlar duygu ve düşüncelerini aktarmak için çeşitli metin yapılarını kullanırlar. Bu yapılar büyük oranda öyküleyici ve bilgilendirici metin yapıları olmaktadır. Öyküleyici bir metin için yazar öyküleyici metin yapısını kullanır. Bilgilendirici metin yapıları genellikle şöyledir: Neden-sonuç, olumlu veya olumsuz yönden karşılaştırmalar, tanımlamalar, sıralamalar, açıklama, sorun ve çözüm, derinlemesine inceleme, delil sunma vb. olmaktadır.

Metni gözden geçirmek için aşağıdaki çalışmalar yapılabilir.

- Metnin ana başlıkları, alt başlıkları, metnin ilk cümlesi, anahtar kelimeleri, kısa konuşmaları, tarihleri, kalın karakterli yazıları, şekilleri, son cümlesini okuma,
- Metinde geçen kişi adlarını hızlı bir biçimde okuma,
- Metindeki her paragrafın ilk cümlesi ile şiirin ilk ve son dörtlüklerini okuma,
- Metindeki resimlere sırayla bakma, metnin sayfa düzenini, resim-yazı ilişkisini inceleme,
- Metnin yazarını, şairini, metnin nereden alındığını okuma (Güneş, 2007).

Kitabı gözden geçirmek için aşağıdaki çalışmalar yapılabilir.

- Kitabın adı, yazarı incelenir, kapak sayfasına bakılır.
- Yayın tarihi incelenir. İçindekilere başvurulur, önsözü okunur, giriş bölümü ve sonuç bölümü okunur.
- Ardından özetine ve dizinlere bakılır. Önemli yerleri incelenir. Örneğin başlıklar, alt başlıklar, bölüm girişleri ve bölüm sonuçları incelenir.
- Kitabın okunabilirliğini test etmek için rastgele seçilen bir kaç sayfa okunur.

Bu tür çalışmalarla kitap hakkında önemli bilgiler edinilmekte, öğrenci okumaya hem zihnen hazırlanmakta hem de merakı uyandırılmaktadır.

2.4. Tahmin Etme

Tahmin etme, ön bilgilerden hareket ederek, metnin başlığından, görsellerden, anahtar kelimelerden yararlanarak, metin türüne, biçim ve görünüm özelliklerine dayanarak metnin içeriği hakkında hipotezler oluşturma işlemidir. Öğrencinin anlama, sezme ve zihinsel becerilerini geliştirmek amacıyla tahmin etme çalışmalarına ağırlık verilmektedir. Tahmin etme çalışmaları, hayal ederek değil metindeki ipuçlarından yararlanılarak yapılmalıdır. Tahmin etme her düzeydeki okuyucunun okuma ve anlama sürecini kolaylaştırmaktadır. Metnin tamamını okumadan metin hakkında bazı bilgiler edinmeyi sağlamaktadır. Tahmin etme işleminin hemen ardından tahminle ilgili olarak ortaya konulan

hipotezlerin doğrulanması sağlanmalıdır. Tahminlerin doğruluğu sürekli kontrol edilmelidir. Tahminler yazılarak da kontrol edilebilir. Çoğu yazar tahmin etme işlemini, anlamının temeli olarak kabul etmektedir.

Yapılandırıcı eğitim yaklaşımına göre anlama becerileri geliştirmek, konuşma veya tartışma sürecini canlandırmak, öğrenciler arasında zihinsel etkileşimi gerçekleştirmek için dört teknik uygulanmaktadır. Bunlardan en önemlisi tahmin etme tekniğidir (Giasson, 1995). Tahmin etme işlemi, öğrencilerin dil ve zihinsel becerilerini geliştirmek, aynı zamanda sınıf içi zihinsel etkileşimi artırmak için kullanılmaktadır.

Tahmin etme işlemi metnin türüne göre farklı biçimde uygulanmaktadır. Bir başka ifadeyle metnin türüne göre farklı bilgiler kullanılmaktadır.

Öyküleyici metinlerde tahmin etmek için aşağıdaki bilgiler kullanılır:

- Karakterlerin özellikleri,
- Kişilerin karakterleri,
- Kişilerin güdülenmeleri,
- Başlangıçtaki olayların özellikleri,
- Metinde sunulan ipuçları (başlık, resimler vb.)

Bilgilendirici metinlerde tahmin için şu bilgiler kullanılır:

- Metnin konusu ile ilgili ön bilgiler,
- Nedenlerle ilgili bilgiler (fiziksel, psikolojik, çevresel, vb.)
- Metinde yer alan ipuçları (ana başlık, alt başlık, giriş, paragraf başındaki bağlaçlar vb. olmaktadır).

Her okuma etkinliği öncesinde çeşitli tahminler yaparak düşünce üretmek önemli bir çalışmadır. Tahmin yapmanın çeşitli durumları öğrencilere örneklerle gösterilmeli, mantığı söylenmeli, aşamaları gösterilmeli, tahminin başarılı olup olmadığını kontrol etme biçimi gösterilmelidir. Tahmin etme, okumadan önce, başlığı kullanarak, alt başlıklardan yola çıkarak, özetlerden, resimlerden, aynı tür diğer metin bilgilerinden anahtar kelimelerden vb. yararlanarak yapılmaktadır (Güneş, 2013).

Okumadan önce:

- Başlığı okuma, alt başlığı okuma ve metni çevreleyen diğer bilgileri okuma,
- Resimleri inceleme,
- Bu bilgilere ve ön bilgilere dayalı olarak tahminler yapma ve tahminlerin doğruluğunu kontrol etme, çalışmalarını yapılır.

Okuma sırasında:

- Okurken metindeki ipuçlarına dayanarak sonrasını tahmin etme,
- Tahminleri doğrulamak için okumalarda ara verme, çalışmaları yapılabilir.

Yüksek sesle okuma yaparken, belirli yerlerde durarak öğrencilere az sonra neler olacağını tahmin etmelerini istenir. Öğrenciler tahmin etmeleri ve risk almaları konusunda cesaretlendirilir, hatalarını görmeleri ve kabul etmeleri istenir, asla yanılmayacaklarını düşünmemeleri istenir. Başlangıçta bütün tahminlerin doğru kabul edilebileceği söylenir. Tahminlerin doğrulanması için öğrencilere şu tür sorular sorulur:

- Senin tahminin doğru mu?
- Tahminin için yeterince ipucu kullandın mı?
- Metindeki bilgiler senin tahminini kapsıyor mu?

Tahmin çalışmalarında önce bütün öğrencilerle birlikte sözlü tahmin etme etkinliği yapılır. Öğrenciler alıştıktan sonra tahminlerinin doğru olup olmadığı sorulabilir ya da tahminleri bir kaç cümlelik yazılarla yazdırılabilir.

Tahmin çalışmaları yazılı olarak da yapılabilir. Bunun için öğrencilere bir metin verilir. Öğrencilerden hızlıca gözden geçirdikleri metni 10 kelimeyle kendilerine göre önemli yerlerini belirleyerek tahmin etmeleri istenir. Her öğrencinin yazdıkları metin arkadaşlarıyla karşılaştırılmalıdır (Güneş, 2007).

Tahmin etmenin okumada önemli bir işlem olduğu üstünde ısrarla durulmalı ve öğrencilere gerekli açıklamalar yapılmalıdır. Bunun amacının tahmin etmeyi öğrenmek olduğu, sorulara doğru cevap verme amacını taşımadığı vurgulanmalıdır. Tahmin etme sürecinde hataları görmek, kabul etmek ve risk almayı öğrenmek önemlidir. Öğrencilerin hatalarını görmeleri gerekir. Hatalar öğrencilere tahmin etmek için metindeki ipuçlarının ve bilgilerin nasıl kullanılacağını gösterir. Bu çalışmalara gereken önem verilmelidir (Lachapelle, 2001; Saskatchewan, 2000, 2001).

2.5. Anahtar Kelimelerle Çalışma

Öğrencilerin yeni bilgiye ait özel öneme sahip kavram ve kelimeler üzerinde bilgileri, deneyimleri, düşünce ve görüşleri saptanmalıdır. Bu çalışmanın amacı öğrencinin hem kavram gelişimini sağlamak hem de yeni öğrenilecek bilgiye ilgisini çekmektir. Çalışma için seçilecek kelime ve kelime grupları metinle ilgili ipucu vermeli ve yeterli sayıda olmalıdır. Bu amaçla öğrencilere kelimenin çağrıştırdıkları, kelime-resim eşleştirme vb. çalışmalar yaptırılmalıdır (MEB, 2005).

2.6. Yöntem ve Teknik Belirleme

Okuma öncesi belirlenen amacın hangi yöntem ve tekniklerle gerçekleştirileceğini saptamak için yapılan çalışmalardır. Örneğin sesli ve sessiz okuma, paylaşarak okuma, not alarak okuma gibi. Bu işlemler sırasında metnin türü (örneğin şiir, öykü, masal, fıkra vb.) hakkında da bilgi verilmelidir. Seçilen amaca, metnin türüne ve sınıf düzeyine göre farklı okuma yöntemleri belirlenerek öğrencilerin çeşitli okuma yöntem ve tekniklerini öğrenmesi sağlanmaktadır (MEB, 2005).

3. Sonuç

Okuma öncesi zihinsel hazırlık çalışmaları öğrencinin okuma ve anlama becerilerine önemli katkılar sağlamaktadır. Bu nedenle okumaya başlamadan önce zihinsel hazırlığın nasıl yapılacağı, metindeki kelime, kavram ve düşünceleri anlamak, ana fikre ulaşmak için neler yapılacağı konusunda öğrencileri bilgilendirmek gerekmektedir. Öğrencinin ön bilgilerini harekete geçirmek için sorular sormak, amaç belirlemek, anahtar kelimelerle etkinlikler düzenlemek, tahminler yapmak, okuma, anlama ve öğrenme sürecini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca metinle ilgili genel bir bakış açısı oluşturma, kavramlar arası bağ kurma, bilgilerin düzenlemesini hakkında bilgi sahibi olma açısından önemli olmaktadır. Zihinsel hazırlık sırasında sınıfta fikir alış verişi yapma, tartışma ve diğerlerinin görüşlerini dinleme işlemleri, öğrencilerin ön bilgilerini inceleme, sorgulama ve zenginleştirmelerine katkı getirmektedir.

Ülkemizde yapılandırıcı yaklaşım 2005 yılında uygulamaya konulan Türkçe Dersi (1-5.) Sınıflar Öğretim Programı'nda temel alınmıştır. Program'da yapılandırıcı anlayıştan hareketle okuma öncesinde öğrencilerin zihinsel hazırlık yapmaları öngörülmüştür. Bu işlem için gerekli çalışmalar ve etkinlikler verilmiştir. Program'da zihinsel hazırlık için ön bilgileri harekete geçirme, amaç belirleme, anahtar kelimelerle çalışma, metni tanıma ve tahmin etme, tür, yöntem ve teknik belirleme gibi çalışmalar üzerinde durulmuştur. Ayrıca okuma ve anlama becerilerini geliştirmek için sıralama, sınıflama, eleştirme, tahmin etme, ilişki kurma, özetleme, analiz-sentez ve değerlendirme gibi etkinliklere geniş yer verilmiştir.

Öğrencilere zihinsel hazırlık yapma işlemleri derslerde örneklerle gösterilmelidir. Hatta gruplar halinde her işlemin uygulama aşamaları, çeşitli aşamalarda ve metinlerde farklı kullanım durumları gösterilmelidir. Zihinsel hazırlık işlemleri öğretilirken öğrenciler anladıkları ile uyguladıklarını örneklemeye ve tartışmaya özendirilmelidir. Böylece öğrenciler arasında gerekli etkileşim sağlanarak işbirlikli öğrenme gerçekleştirilmelidir. Bu tür işlemlerle öğrencilerimizin dil, zihinsel ve sosyal becerileri üst düzeyde geliştirmeye çalışılmalıdır. Bu konuda, başta öğretmenlerimiz olmak üzere, eğitim alanındaki herkese önemli görevler düşmektedir. Dileğimiz okuma sürecinde zihinsel

hazırlık işlemlerinin iyi uygulanması, okuma becerilerinin geliştirilmesi, düşünen, anlayan, sorgulayan ve sorun çözen bireylerin yetiştirilmesidir.

Kaynaklar

- Adams, G., Davister, J., Denyer, M. (1998). *Lisons futé. Stratégies de lecture*, Bruxelles, Duculot.
- Crahay, M. (1999). *Psychologie de l'éducation*, Paris : Editions PUF.
- Giasson, J, Saint-Laurent, L. (2004). *Facteurs de protection contre l'échec en lecture au premier cycle du primaire, Rapport synthèse*. Action concertée du Fonds FCAR-CQRS-MCC-MEQ-MFE. Programme pour le soutien à la recherche en lecture, Université Laval
- Giasson, J. (1995). *La lecture: De la théorie à la pratique*, Éditeur Gaëtan Morin, Montréal.
- Giasson, J. (1996). *La compréhension en lecture*. Boucherville : Gaëtan Morin.
- Giasson, J. (1997). *La lecture*. De la théorie à la pratique. Bruxelles : De Boeck.
- Güneş, F. (2007). *Türkçe Öğretimi ve Zihinsel Yapılandırma*, Nobel Yayınları Ankara.
- Güneş, F. (2013). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller*, Pegem A Yayınları
- Güneş, F. (2014). *Sınıf Yönetimi, Yaklaşım ve Modeller*, Pegem A Yayınları Ankara.
- Güneş, F. (2015). *Etkinliklerle Hızlı Okuma ve Anlama*, Pegem A Yayınları Ankara.
- Jay, B. (1996). *Quelles pistes pour la formation du lecteur de textes littéraires au CM2 ? Une approche par la nouvelle MEMOIRE C.A.F.I.M.F*
- Labédie, G. ve Amossé, G. (2001). *Constructivisme ou socio-constructivisme?*. Pädagogisches Institut der deutschen Sprachgruppe, Bozen DDEC de Nantes.
- Lachapelle, C. (2001). *Les stratégies de compréhension en lecture*, Ministère de l'Éducation de la Saskatchewan.
- MEB. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara: MEB Basımevi.
- Saskatchewan. (2001). *Philosophie et méthodes d'enseignement*, Ministère de l'Éducation de la Saskatchewan
- Saskatchewan. (2000). *Programme d'études*, Ministère de l'Éducation de la Saskatchewan
- Vanderheyde, V. (1999). *Les stratégies de lecture ou comment aider nos élèves à devenir des lecteurs efficaces*, Courrier F, janvier.

Mental Preparation and Its Importance in Reading

EXTENDED SUMMARY

Reading is one of the activities that develop our minds. In the reading process, a series of processes are done such as seeing, perception, recognition of words, understanding, selecting information, integration. In this process, the information received is processed, interpreted, and are combined with the preliminary information and placed in the mind. These processes improve the language, mental and social skills of the individual such as reading, comprehension, learning, thinking and inquiry. These are increasingly influencing skills such as communication, problem solving, entrepreneurship, innovation, creativity, producing information. Reading thus plays a key role in learning various knowledge, skills and attitudes and it directly contributes to individual and social development.

Two types of preparations are made before the reading process is begun. These are preliminary preparation and mental preparation. The preliminary preparation includes the general preparations made by the students before they start to read. These include effort such as selection of text to be read, preparation of tools such as pens, papers, notepad, arrangement of the light, determination the place to sit by the student. Mental preparation is the mental preparation of the student for reading. According to the constructivist approach, the process of pre-reading to understand the information in the text and to facilitate learning is called mental preparation. These are actuation pre-information, determining the purpose of reading, predicting the content of the text, and scanning text. These processes are necessary for effective understanding and active learning. These are necessary for active learning in the reading process.

Mental preparation directly affects the reader's interest, curiosity and motivation. Getting new information increases the quality of the process of structuring and processing of minds. It also enhances the reader's attention, directs to the purpose, and ensures that the reading process is under control. In other words, mental preparation enables the reader to keep the reading process conscious, planned and controlled. For this reason, pre-reading mental preparation studies are given importance. For this purpose, some actions are being taken to prepare the mind before reading. These are given below.

1. *Preliminary information should be activated.* In the light of the reader's knowledge, the reader receives new information in the text and it is constructed in reader's mind. The structuring process in mind is the result of comparing the information in the text to the preliminary information, selecting and combining the important ones. For this reason, the preliminary information should be activated with various questions.

2. *Reading purpose should be determined.* Reading should be done in the direction of determined objectives, not random. During reading, the intended purposes should be tried to be attained, the reading process should be controlled and evaluated. At the end of these procedures, the results achieved with the specified purpose are compared; the attainment of the purpose of reading should be assessed.

3. *Text recognition work should be done.* Students should be able to recognize the text by reading quickly the first sentence of the text, key words, brief speeches, dates and the last sentence. The curiosity of the learners should be increased with these studies.

4. *Forecasting work should be done.* Prediction is the process of creating hypotheses about the content of text based on textual features, form and appearance properties, moving from preliminary information, and using the text head, images, key words. Before reading, estimates regarding the content of the text should be made; the accuracy of these estimates should be checked during reading. Thus, it must be ensured that the mind of the student is active in the reading process.

For mental preparation students should be given necessary information and examples of how to do this should be shown. In order to activate the knowledge of the learners, various questions should be asked, setting goal, working with key words, guessing activities should be done. With these studies, the process of reading, understanding and learning of the students should be facilitated. In addition, they should be assisted matters such as creating an overview of the text, linking concepts, and organizing information. During mental preparation, the process of exchanging ideas, discussing, listening to others' opinions, etc., contributes to the investigation, inquiry and enrichment the preliminary information of the students.

Constructive approach has been taken as a basis in the Turkish Lesson (1-5) Classes Curriculum applied in 2005 in our country. From this understanding, it is encouraged that the students should make mental preparations before reading in the program. The necessary work

Firdevs GÜNEŞ

and activities have been given for this process. The program focuses on activities for mental preparation such as activating preliminary information, setting goals, working with key words, recognizing and predicting texts, and identifying species, methods and techniques. In addition, activities such as sorting, classifying, criticizing, predicting, correlating, summarizing, analyzing-synthesizing and evaluating have been widely used to improve reading and understanding skills. In this respect, important tasks are falling for everybody in education, especially our teachers. We wish that good practice of mental preparation processes in the reading process, the development of reading skills, and the raise individuals who able to think, understand, question and problem solve.